

LATVIJA
VALSTS AKADEMISKAIS KORIS

27. Starptautiskais Garīgās mūzikas festivāls

12. SEPTEMBRIS / 20.00

RĪGAS DOMS

NOSLĒGUMA
KONCERTS

BRUKNERAM 200

Valsts Akadēmiskais koris LATVIJA

Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris

Līna Dambrauskaite (*Lina Dabrauskaitē*), soprāns, Lietuva
Emīlija Rukavina (*Emilia Rukavina*), mecosoprāns, Horvātija
Bernhards Berhtolds, (*Bernhard Berchtold*), tenors, Austrija
Dēho Kims (*Daeho Kim*), basbaritons, Korejas Republika

Diriģents **Māris Sirmais**

Programmā:

Antons Bruknērs

MESA NR. 3 FAMINORĀ (WAB 28, 1868) orķestrim, korim un solistiem

150. PSALMS (WAB 38, 1892) soprānam solo, jauktajam korim un orķestrim

Antons BRUKNERS (*Anton Bruckner*, 1824–1896) – austriešu komponists, ērģelnieks un pedagogs, vēlīnā romantisma pārstāvis. Dzimis Ansfeldenā, Augšaustrijas laukos ciema skolotāja ģimenē kā vecākais no 11 bērniem un uzaudzis baznīcas un ērģelmūzikas ieskauds. Viņa karjera, līdzīgi kā viņa tēvam, aizsākās ar skolotāja amatu, lai arī viņš labprātāk deva priekšroku komponēšanai un ērģeļspēlei, ar ko izpelnījās plašu atpazīstamību un piedzīvoja triumfu kā virtuozs, būdams leģendārs ar savu improvizācijas prasmi. Ilgu laiku veicis Sv. Floriana klostera ērģelnieka pienākumus, 1868. gadā Bruknērs pārcēlās uz Vīni, kur kļuva par mūzikas teorijas un ērģeļspēles profesoru Vīnes konservatorijā. Tomēr Bruknēra lielākā aizraušanās aizvien bija simfoniju komponēšana, kaut arī viņam nācās krietni nopūlēties, lai gūtu atzinību šajā jomā, jo sevišķi Vīnē. Tolaik valdīja uzskats, ka Bēthovena simfonijas nav iespējams pārspēt un, ka mūzikas forma jau ir izkopta līdz pilnībai. Lielu daļu Bruknēra mūža Vīnes filharmonīķi atteicās atskaņot viņa garos un tehniski sarežģītos skaņdarbus un bailes no Vīnes mūzikas apskatniekiem bija tādas, ka Bruknērs pat vērsās pie Austrijas imperatora Franča Jozefa I ar lūgumu ierobežot viņa kvēlāko kritiķi – slaveno Eduardu Hansliku: "Jūsu Majestāte, es jūs pazemīgi lūdzu aizliegt Hanslikam rakstīt par mani sliktu." Dzīves laikā viņa jaunrade guva neviennozīmīgu vērtējumu. Kā kluss, kautrīgs un reliģiozs vientuļnieks no Augšaustrijas laukiem viņš neiederējās augstākajā sabiedrībā, laikabiedru atzinību un apbrīnu gūstot tikai mūža nogalē.

Viņa stilistikā saplūst Šūberta melodiskums, Vāgnēra orķestrācijas krāšņums un vēriens, Baha polifonijas meistarība, Bēthovēna simfonisms, austriešu sadzīves mūzikas un katoļu baznīcas tradīcijas. Sev raksturīgo jaunrades rokrakstu noslīpējis vien pēc 40 gadu vecuma un bijis ļoti jūtīgs pret kritiku un laikabiedru vērtējumu, tādēļ virkni savu darbu vairākkārt pārstrādājis, nereti nespēdams izlemt, kura no redakcijām pašam šķiet visatzīstamākā. Neraugoties uz to, kā komponists Bruknērs bija viens no sava laika lielākajiem novatoriem un viņa ietekme sniedzas tālu 20. gadsimtā.

"Viņa neatkārtojamā mūzika ir apliecinājums Radītājam, kurš dzird nākotni. Bruknērs nebija ne tradicionālists, ne avangardists. Viņš bija abi" – Norberts Travēģers (*Norbert Trawöger*, Lincas Bruknēra orķestra māksliniecisks vadītājs). Bruknēra skaņdarbu lokā lielāko ievēriību guvis sakrālās mūzikas žanrs gan kora *a cappella*, gan vokāli simfonisku opusu izteiksmē, aptverot divas trešdaļas no Bruknēra muzikālā mantojuma. Koncerta programmai izvēlētas divas no pašām augstākajām šī žanra virsotnēm.

Mesa Nr. 3 faminorā (WAB 28, 1868) – lielākā un diženākā Bruknera mesa – klasiska uzbūvē, taču piesātināta ar dzirkstošu vitalitāti un dziļu reliģisku misticismu, kas mesas kanoniskajam tekstam piešķir visaptveroši svaigu izpausmi. Tās pirmā versija sarakstīta Lincā, īsi pirms komponista pārcelšanās uz Vīni un pieredzējusi daudzkārtējas vēlākas pārveides, par visbiežāk atskaņoto nostabilizējoties 1881. gada redakcijai. Komponēta tradicionālajās 6 daļās solistu kvartetam, jauktajam korim, simfoniskajam orķestrim un ērģelēm *ad libitum* un paredzēta koncertizpildījumam, ne liturģiskam priekšnesumam. To īpaši pasvītro *Gloria* un *Credo* daļas, kuru sākumos parasti tiek izmantoti gregoriskie dziedājumi (*Gloria in excelsis Deo* un *Credo in unum Deum*) tenora solo, atveidojot priestera dziedājumu, taču šeit teksts ieauts izvērsta kora faktūrā. Mesai savulaik slavas un atzinības zenītā palīdzēja pacelties tobrīd jau pasaules atzinību guvušais komponists Johanness Brāmss ar savu entuziasma pilno sajūsmu.

150. psalms (WAB 38, 1892) – pēdējais Bruknera sakrālais kordarbs, kas sarakstīts četrus gadus pirms komponista nāves. Atšķirībā no citiem psalmiem, ko viņš komponējis aptuveni 40 gadus agrāk un, kur izmantojis katoļu baznīcas apstiprinātu bībeli, šim psalmam izvēlēts Lutera bībeles tulkojums. Rakstīts soprānam solo, jauktajam korim un orķestrim, kaut gan solista partijai atvēlēts vien vienpadsmit taktis garš posms skaņdarba pašā centrā. Spožā Domažora tonalitāte skaņdarbam piešķir īpašu pacilātības noskaņu un, līdzīgi kā Mesā Nr. 3 faminorā, tā pamatā ir līdzena melodika, kas bagātināta ar pārdrošiem hromatismiem un daudz gavilējošas, aktīvas kustības oktāvu dublējumā. 150. psalmu pats Brukners raksturojis ar vārdiem: “tā ir labākā svētku kantāte no visām, ko esmu sarakstījis”. Pēdējoreiz, kad Brukners improvizējis pie ērģelēm, viņš izmantojis tēmas tieši no šī opusa.

Antons Brukners

MESA NR. 3 FAMINORĀ (WAB 28, 1868) orķestrim, korim un solistiem

KYRIE

*Kyrie eleison.
Christe eleison.
Kyrie eleison.*

Kungs, apžēlojies par mums.
Kristu, apžēlojies par mums.
Kungs, apžēlojies par mums.

GLORIA

*Gloria in excelsis Deo.
Et in terra pax hominibus
bonae voluntatis.*

Gods Dievam augstumos,
un miers virs zemes
labas gribas cilvēkiem.

*Laudamus te, benedicimus te,
adoramus te, glorificamus te.
Gratias agimus tibi propter magnam
gloriam tuam.
Domine Deus, Rex caelestis,
Deus Pater omnipotens.*

Mēs Tevi slavējam, teicam un
pielūdzam, mēs Tevi cildinām
un Tev pateicamies,
jo liela ir Tava godība, Kungs,
debesu Karali, Dievs, visvarenais Tēvs,
Dievs, vienpiedzimušais Dēls, Jēzu Kristu;

*Domine Fili unigenite, Iesu Christe.
Domine Deus, Agnus Dei, Filius Patris.
Qui tollis peccata mundi, miserere nobis.
Qui tollis peccata mundi,
suscipe deprecationem nostram.*

Tu — Kungs Dievs, Dieva Jērs, Tēva Dēls,
Tu nes pasaules grēkus,
apžēlojies par mums;
Tu nes pasaules grēkus,
uzklausi mūsu lūgšanu.

*Qui sedes ad dexteram Patris,
miserere nobis.*

Tu sēdi pie Tēva labās rokas,
apžēlojies par mums.

*Quoniam tu solus sanctus,
tu solus Dominus, tu solus altissimus,
Iesu Christe, cum Sancto Spiritu,
in gloria Dei Patris.
Amen.*

Vienīgi Tu esi svēts,
vienīgi Tu esi Kungs. Tu — visaugstākais,
Kungs Jēzu Kristu, ar Svēto Garu:
Dieva Tēva godībā.
Āmen.

CREDO

*Credo in unum Deum,
Patrem omnipotentem,
factorem caeli et terrae,
visibilium omnium et invisibilium.
Et in unum Dominum Iesum Christum,
Filium Dei unigenitum,
et ex Patre natum ante omnia saecula.
Deum de Deo, lumen de Lumine,
Deum verum de Deo vero,
genitum, non factum, consubstantialem Patri:
per quem omnia facta sunt.
Qui propter nos homines et propter nostram
salutem descendit de caelis.*

*Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria
Virgine, et homo factus est.
Crucifixus etiam pro nobis
sub Pontio Pilato; passus et sepultus est,
et resurrexit tertia die, secundum Scripturas,
et ascendit in caelum, sedet ad dexteram Patris.
Et iterum venturus est cum gloria,
iudicare vivos et mortuos,
cuius regni non erit finis.*

*Et in Spiritum Sanctum,
Dominum et vivificantem:
qui ex Patre Filioque procedit.
Qui cum Patre et Filio simul adoratur
et conglorificatur: qui locutus est per prophetas.*

*Et unam, sanctam, catholicam et apostolicam
Ecclesiam.
Confiteor unum baptisma in remissionem
peccatorum.
Et expecto resurrectionem mortuorum,
et vitam venturi saeculi.
Amen.*

Es ticu uz vienu Dievu,
visvareno Tēvu,
debesu un zemes, visu redzamo un
neredzamo lietu Radītāju.
Es ticu uz vienu Kungu Jēzu Kristu,
vienpiedzimušo Dieva Dēlu,
pirms visiem mūžiem no Tēva
dzemdinātu: Dievu no Dieva, gaismu no
gaismas, patiesu Dievu no patiesa Dieva,
dzemdinātu, ne radītu, būtībā līdzīgu
Tēvam, un caur kuru viss ir radīts,
un kurš mūsu dēļ un mūsu pestīšanas
labā ir nācis no debesīm.

Iemiesojies caur Svēto Garu no
Jaunavas Marijas un tapis cilvēks,
krustā sists par mums Poncija Pilāta
laikā, cietis un apbedīts, trešajā dienā
augšāmcēlies, kā praviēts Rakstos,
uzkāpis debesīs, sēž pie Tēva labās rokas
un atkal godībā atnāks tiesāt
dzīvos un mirušos,
un Viņa valdīšanai nebūs gala.

Es ticu uz Svēto Garu,
Kungu un Atdzīvinātāju,
kas no Tēva un Dēla iziet, kas ar Tēvu un
Dēlu tiek līdzīgi pielūgts un slavēts,
kas ir runājis caur praviēšiem.

Es ticu uz vienu, svētu, katolisku un
apustulisku Baznīcu,
es atzīstu vienu kristību grēku
piedošanai,
gaidu mirušo augšāmcelšanos
un dzīvi nākamajā mūžībā.
Āmen.

SANCTUS

*Sanctus, sanctus, sanctus
Dominus Deus Sabaoth.
Pleni sunt caeli et terra gloria tua.
Hosanna in excelsis.*

Svēts, svēts, svēts ir Kungs,
debespulku Dievs.
Debess un zeme ir Tavas godības pilna.
Hosanna augstumos.

BENEDICTUS

*Benedictus qui venit in nomine Domini.
Hosanna in excelsis.*

Svētīgs, kas nāk Kunga vārdā.
Hosanna augstumos.

AGNUS DEI

*Agnus Dei qui tollis peccata mundi,
miserere nobis.*

Dieva Jērs, kas nes pasaules grēkus,
apžēlojies par mums.

*Agnus Dei qui tollis peccata mundi,
dona nobis pacem.*

Dieva Jērs, kas nes pasaules grēkus,
dāvā mums mieru.

Antons Brukners

150. PSALMS (WAB 38, 1892) soprānam solo, jauktajam korim un orķestrim

¹ *Halleluja!*

Lobet den Herrn in seinem Heiligtum.

Lobet ihn in der Feste seiner Macht.

² *Lobet ihn in seinen Taten.*

Lobet ihn in seiner großen Herrlichkeit.

³ *Lobet ihn mit Posaunen,*

lobet ihn mit Psalter und Harfen.

⁴ *Lobet ihn mit Pauken und Reigen,*

lobet ihn mit Saiten und Pfeifen,

⁵ *lobet ihn mit hellen Zymbeln,*

lobet ihn mit wohlklingenden Zymbeln.

Alles, was Odem hat, lobe den Herrn!

Halleluja!

¹ Allelujā!

Slavējiet Kungu Viņu svētnīcā.

Slavējiet Viņu varenajā debess jumā.

² Slavējiet Viņu Tā diženo darbu dēļ.

Slavējiet Viņu Tā visaugstās majestātes dēļ.

³ Slavējiet Viņu ar taures skaņām,

slavējiet Viņu ar kokli un cītaru.

⁴ slavējiet Viņu ar bungām un deju,

slavējiet Viņu ar stīgām un stabulēm,

⁵ slavējiet Viņu ar skanīgām cimbalēm*,

slavējiet Viņu ar dārdošām cimbalēm!

Visi, kas elpo, lai slavē Kungu!

Allelujā!

** Cimbale, no grieķu valodas ņemts vārds, nozīmē mūzikas instrumentu, līdzīgu diviem skanīgiem vākiem, ko ar roku palīdzību sit vienu pret otru.*

Lina DAMBRAUSKAITE (*Lina Dabrauskaitė*), soprāns (1992, Lietuva) – absolvējusi Starptautisko operas studiju Čīrihes operā. Apguvusi klasisko dziedāšanu gan bakalaura, gan maģistra studijās Lietuvas Mūzikas un teātra akadēmijā un stažējusies Karaliskās akadēmijas operas programmā Londonas Karaliskajā mūzikas akadēmijā. Dziedātāja bieži tiek aicināta izpildīt soprāna solo partijas dažādos vokāli simfoniskos projektos, kā piemēram, J. S. Baha Sv. Mateja pasijā, J. Haidna oratorijā "Pasaules radīšana", G. Mālera Simfonijā Nr. 4, u.c. Savu debiju Lietuvas Nacionālajā operas un baleta teātrī Dambrauskaite piedzīvoja 2015. gadā Barbarīnas lomā V. A. Mocarta operā "Figaro kāzas". Uzstājusies Vācijā, Itālijā, Dienvidkorejā, Ķīnā, kā arī pārstāvējusi Lietuvu izstādē "Expo 2015" Milānā. 2017. gadā Dambrauskaite debitēja Cerlīnas lomā Mocarta operas "Dons Žuans" iestudējumā Londonā, Karaliskās akadēmijas operā. 2022. gada martā apbalvota ar prestižāko Lietuvas apbalvojumu skatuves mākslā – Skatuves Zelta krustu par Marijas lomu G. Doniceti operā "Pulka meita" un Sofijas lomu R. Štrausa operā "Rožu kavalieris".

Emīlija RUKAVINA (*Emilia Rukavina*), mecosoprāns (1995, Horvātija) – viena no pieprasītākajiem jaunajiem horvātu mecosoprāniem. Darbojas kā soliste Horvātijas Nacionālajā teātrī Zagrebā un kopš 2021. gada viņa ir Rijekas operas studijas "Giorgio Surian" dalībiece, piedaloties vairāku operu iestudējumos. Viņas repertuārs aptver dažādas operu lomas, tostarp Mersedesu Ž. Bizē operā "Karmena", Lolu P. Maskanji operā "Zemnieka gods", Floru Dž. Verdi operā "Traviata", Suzuki Dž. Pučīni operā "Madama Butterfly" u.c. Līdzās operai cita dziļa viņas aizraušanās ir garīgā mūzika. Sadarbojoties ar orķestriem un koriem Zagrebā, viņa ir piedalījusies Dž. Rosīni "Mazā svinīgā mesa" un "Stabat Mater", Š. Guno "Mors et Vita", V. A. Mocarta Kronēšanas mesas u.c. opusu atskaņojumos. Paralēli muzikālajai darbībai Rukavina ir topošā juriste un drīz pabeigs studijas Rijekas universitātes Juridiskajā fakultātē.

Dēho KIMS (*Daeho Kim*), basbaritons (1988, Korejas republika) – Grācas operas trupas solists. Absolvējis Jonsejas universitāti Seulā, vēlāk izglītību turpinājis Freiburgas Mūzikas augstskolā, kā arī iesaistījies Nirnbergas Starptautiskajā Operas studijā Vācijā. Opermūzikas pasaulē debitējis ar titullomu V. A. Mocarta operā “Figaro kāzas” un skatuves pieredze uzkrāta bagātīgi plašā un daudzveidīgā lomu amplitūdā – Nurabads (Ž. Bizē operā “Pērļu zvejnieki”), Otrais bruņotais vīrs (V. A. Mocarta operā “Burvju flauta”), Ārsts Grenvils (Dž. Verdi operā “Traviata”), Bonza (Dž. Pučīni operā “Madama Butterfly”), Kapteinis Rambals (S. Prokofjeva operā “Karš un miers”), Krespels un Luters (Ž. Ofenbaha opera “Hofmaņa stāsti”, Miha B. Smetanas operā “Pārdotā līgava”) u.c. Līdzās opermūzikai viņa darbības lauku papildina sakrālā mūzika, piemēram, basa solo Dž. Rosīni “Mazā svinīgā mesa”.

Bernhards BERHTOLDS (*Bernhard Berchtold*), tenors (1967, Austrija) – izglītību ieguvis Zalcburgas “Mozarteum” universitātē. Pēc vairāku godalgu iegūšanas starptautiskos vokālās mākslas konkursos par viņa pirmo un ilggadējo uzstāšanās skatuvi kļuva Bādenes Valsts teātris Karlsrūē, Vācijā. Tur viņa repertuāru veidoja lielākoties Mocarta operu lomas, kā arī virkne romantisma laikmeta operu personāži (Ļenskis P. Čaikovska operā “Jevgeņijs Ņeņgins”, Alfredo Dž. Verdi operā “Traviata”, Dziedātājs R. Štrausa operā “Rožu kavalieris” u.c.). Viens no beidzamā laika ievērojamākajiem panākumiem – debija D. Šostakoviča operā “Deguns” Hamburgas Valsts operā, kā arī debija titullomā R. Vāgnera operā “Loengrīns” Lībekas Teātrī. Kā viesmākslinieks piedalījies dažādos festivālos un izrādēs Zalcburgā, Baireitā, Boloņā, Nicā, Dženovā, Milānā, Budapeštā un citviet. Solists piedalās arī vokālajā kameramūzikā un vērienīgu sakrālās mūzikas opusu iestudējumos, piemēram: J.S. Baha “Mateja pasija”, “Ziemassvētku oratorija”, G. F. Hendeļa oratorija “Mesija”, J. Haidna oratorija “Pasaules radīšana”, u.c.

Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris – Latvijas kultūras pamatvērtība, kura darbība sešas reizes novērtēta ar Latvijas augstāko apbalvojumu klasiskās mūzikas jomā — Lielo mūzikas balvu. Kopš 2022. gada maija LNSO mākslinieciskais vadītājs un galvenais diriģents ir Tarmo Peltokoski. Orķestris beidzamo gadu laikā ir izvērsis aktīvu digitālo darbību, kas ietver orķestra mūziķu online meistarklases un digitālās koncertzāles izveidi un attīstību, piedāvājot koncertu tiešraides un arhīva ierakstus. LNSO regulāri piedalās ieskaņojumos Somijas skaņu ierakstu namā Ondine, kur fokusā ir Tālivalda Ķeniņa mūzika un Latvijas nacionālajā skaņu ierakstu namā SKANI, kur sadarbības centrā izvirzītas Jāņa Ivanova simfonijas. LNSO regulāri pasūtina jaundarbus Latvijas komponistiem un viņu skaitā ir Pēteris Vasks, kura Obojas koncerts guvis lielus panākumus gan koncertos, gan Ondine izdotā CD.

Tekstu sagatavoja Elīna Selga

Koncertu ieraksta

Valsts Akadēmiskais koris LATVIJA
www.koris.lv
www.sgmf.lv